

De rebellen van het corps

Na een bestaan van 93 jaar is het Amsterdamse meisjesdispuut Arktos ter ziele. Non-conformistisch waren de leden. 'Liever pot dan corpsmatras.'

Door **Anna van den Breemer**

Wat je ook doet, zorg dat je niet bij het dispuut Arktos terecht komt.' Dat was het eerste wat Marie-Claire de Stoppelaar (24) hoorde toen ze als 18-jarige aankwam bij het Amsterdamsch Studenten Corps. 'Want bij Arktos zaten de duffe meisjes die boeken lezen, over cultuur discussieerden en niet naar de hippe feestjes gingen. Daar wilde je toch niet bij horen?' Maar Marie-Claire werd toch een arktosiet. 'Gcondoleerd', zeiden de andere corpsmeisjes met medelijden.

Het corps is tegenwoordig populairder dan ooit. Via lotingen moet er door studenten geknokt worden om binnen te komen. In schril contrast met die enorme aanwas heeft Arktos, het oudste damesdispuut van het Amsterdamse corps, dit jaar zijn begrafenis moeten vieren. Aan het eind van de zomer werd de knoop doorgeslagen: Arktos (genoemd naar het sterrenbeeld De Grote Beer) stopt er na 93 jaar mee. 'Doodgaan', heet dat binnen het corps. Slechts twee nieuwe meisjes kozen vorig jaar voor het dispuut, terwijl andere disputen soms wel twintig nieuwe leden mochten bijschrijven.

En dat terwijl Arktos, dat in 1917 werd opgericht, lange tijd een roemrucht dispuut was. Generaties eigenzinnige vrouwen, zoals criminologe en schrijfster Andreas Burnier, historica en politica Judith Belinfante, actrice Annet Nieuwenhuijzen en de journalisten Xandra Schutte en Dominique van der Heyde zijn eruit voortgekomen. Het was een dispuut dat graag provokeerde. Arktos-meisjes rookten vlak na de Tweede Wereldoorlog al dikke sigaren op het Rembrandtplein, gebruikten voorbehoedsmiddelen en dronken jenever uit koffiekoppen.

Buitenbeentjes

'Tijdens een borrel keek ik wel eens om mij heen', vertelt Marie-Claire. 'Naar de andere disputen van dertig of veertig jongens en meisjes, terwijl wij met een groepje van tien stonden.' Naar de meisjes op hoge stiletto's, zo uit een modetijdschrift gestapt, ondanks dat er in de mufte borrelzaal permanent tien centimeter bier stond. 'Wij van Arktos droegen platte laarzen, anders kreeg je pijn in je voeten.'

Marie-Claire doet de moeite niet om de suffe reputatie van Arktos te verbloemen. Het lijkt alsof zij en haar dispuutsgenoten gewend zijn om het buitenbeentje te zijn binnen het corps. Want Arktos was altijd een verzamelpaats voor meisjes die een tikkeltje anders waren. Als 20-jarige bevond Livia Doets

(29) zich tussen de vakantie verhalen over trendy Ibiza en kosmopolitisch New York. Het was 2002 en de kennismakingstijd van het Amsterdamse Corps was in volle gang. Met een groep 'nuldejaars' ging ze de negentien vrouwendispuutshuizen af om te kijken welk haar leuk leek, en tegelijk welk dispuut haar wilde hebben. Een moment van jezelf verkopen dus.

Zelf was Livia die zomer niet naar New York, maar naar Siberië geweest. Het was daar vast koud, probeerde iemand nog. Maar de ouderejaars meisjes die tegenover haar zaten, konden er niets mee. Wat moet je iemand over Siberië vragen, was van hun gezichten af te lezen. Dus bleef het stil. Achteraf kan de huisarts in opleiding er wel om lachen. Ze kreeg maar één fleur uitgereikt, de manier waarmee de damesdisputen laten weten naar wie hun voorkeur uitgaat. De fleur kwam van Arktos.

Met verbazing hoort historica en ex-PvdA-politica Judith Belinfante (67), die in 1962 lid werd van Arktos, de sombere verhalen aan. 'Wij hoorden er ook niet bij. We droegen zwarte leren jackjes in plaats van parelkettingjes, bandje in het haar en pennyshoes met een muntje erin. Maar dat betekende nog niet dat je een slechte naam had.'

Corpsmatras

Belinfante woont aan één van de Amsterdamse grachten, te midden van een aantal dispuutshuizen van het corps. Voor 'intellect, diepgang en culturele belangstelling' lijkt tegenwoordig bijna geen ruimte, denkt ze. Laatst hoorde ze een corpsmeisje van het dispuut in de binnentuin met een grote roze strik in het haar uitgebreed over de skivakantie van het dispuut vertellen. 'Daar ging het bij ons echt niet over.'

Eerstejaars arktosieten werd vroeger direct duidelijk gemaakt dat de borrels - iedere donderdagavond - beslist geen thee kransje waren. 'Je moest wel de *Vrij Nederland* lezen en maatschappelijke discussies voeren', zegt Jeanet van Omme (50), die in 1978 bij Arktos kwam. 'Eigenlijk was dat ook wel raar. Je had ook wel eens liefdesverdriet, maar daar had je het niet over.'

Over het rebelse Arktos werd geregeld schande gesproken binnen het corps. Eén van de oprichtsters, Lida Muntendam, werd geroyeerd omdat ze openlijk lesbische relaties aanknoopte. Met een zelfgemaakte film op het corporale filmfestival in de jaren tachtig werd deze lesbische reputatie van Arktos nieuw leven in geblazen. Eén van de arktosieten, in de rol van stalknecht, kuste een andere vrouw en raakte haar aan. De zaal viel

Weekend van het Amsterdamse meisjesdispuut Arktos, jaren negentig.

“

We deden ons best buitenbeentje te zijn. Alles beter dan die blonde, brave, huppelende meisjes

Dominique van der Heyde (46)
NOS-verslaggever en arktosiet

Weekend van het Amsterdamse meisjesdispuut Arktos, jaren negentig.

stijl. 'Liever pot dan corpsmatras', vonden de meesten. De helft van de meisjes binnen Arktos was toen openlijk lesbisch. De rest zat soms met de handen in het haar, herinnert NOS-verslaggever Dominique van der Heyde zich. 'Die kwamen niet meer aan de man. Zagen ze een leuke jongen, ging hij ervan uit dat ze op vrouwen viel.' Natuurlijk wordt de rebelseid ook een beetje geromantiseerd, zegt Van der Heyde. 'We deden ons best het buitenbeentje te zijn. Alles beter dan die blonde, brave, huppelende meisjes met allemaal hetzelfde T-shirt aan.' Zo maakte Van der Heyde een liedje, speciaal voor de vrouwendag die georganiseerd werd door het corps. Op de wijs van Aux Champs Elysées ging het van: oh, stalen bh. Het gasfornuis gaat nu op slot, ik sla de hele boel kapot, geen vent doet mij dit na, oh stalen bh. Van der Heyde: 'Dat was misschien griezelig voor mensen die uit het Gooi kwamen. Die dachten dat ze veilig bij het corps zaten, zonder rare snuiters.'

Goois

Wat heeft Arktos de das omgedaan? Daar lopen de meningen over uiteen.

'Arktos is te veel mee gaan doen en is daardoor zijn dwarse identiteit kwijtgeraakt', vindt Marie-Claire de Stoppelaar. Ze zijn, net als de anderen, wel de gekleurde gillettejes gaan dragen die mensen met een bestuursfunctie op gelegenheden van het corps herkenbaar maken. 'Oudere arktosieten verfoeiden die vestjes; ontleen jij je status aan zo'n ding? Dat was belachelijk.'

Andere arktosieten zoeken de oorzaak bij het veranderende klimaat binnen het Amsterdamse corps. Het is meer een eenheidsworst geworden. Studenten die nu lid worden, willen feesten. En geen literaire avonden met zelfgemaakte gedichten in café de Doffer of open podiumavonden in theater de Engelenbak.

'In het corps lopen vooral meisjes en jongens rond die al in 5 vwo wisten dat ze lid gingen worden. Gooise kinderen, geen originele noot meer', zegt arktosiet Florentien de Steenwinkel (29).

Vroeger konden kersverse studenten zich nog midden in de Intreeweek, de kennismakingstijd van alle studies in Amsterdam, opgeven voor het corps. Dan konden ze meedoen aan de tweede kennismakingstijd.

'Ook als ze er nog nooit van gehoord hadden. Dat zorgde voor een ander type mensen.' Nu moet je je al voor de Intreeweek begint, opgeven voor de na-KMT.

Hermans

Eens in de zoveel tijd gaat Florentien eten met de 81-jarige arktosiet Dorie Birkenhäger-Frenkel, die als medisch onderzoeker werkte, en in 1948 lid werd van Arktos. Ze hebben elkaar ontmoet tijdens een Arktos-lustrum. Tijdens zo'n etentje vertelde Dorie haar over de brieven die ze kreeg van de schrijver W.F. Hermans en over literatuur waar zij nog nooit van had gehoord. 'Het voelt een beetje alsof mijn ouders gaan scheiden, iets waar ik heilig in geloofde, is niet meer', zegt Florentien over het inslapen van Arktos. 'Ik weet ook wel dat mijn leven niet meer om de sociëteit draait, maar het doet heel veel verdriet dat Arktos niet meer bestaat.'

Dorie Birkenhäger-Frenkel was in augustus nog kortdaar aanwezig bij de 'de begrafenis', in stamcafé de Doffer. Er heerste, desondanks, geen bedrukte stemming. 'Want als een arktosiet drank kan krijgen, dan wordt het een gezellige boel.'

“

Het voelt alsof mijn ouders gaan scheiden. Iets waar ik heilig in geloofde, is niet meer

Florentien de Steenwinkel (29)
Arktosiet

Waarom ze nog steeds naar de Arktos-bijeenkomsten gaat? 'Ik herken een stuk van mezelf in die meisjes. Mensen die helemaal hun eigen gang gaan. Niet zo gepolijst.'

In haar tijd bij het corps klonk ze liever in de Alpen dan dat ze braaf roeide op de Amstel. Ook deed ze aan poppenkastcabaret. Met een pinguïn als symbool voor de mannen, die vaak een pandjesjas droegen, maakte ze persiflages over het corpsleven. En ze woonde samen met een geliefde. Daar werd dan over gepraat binnen de sociëteit.

Parelketting

Het conformisme binnen het Amsterdamse corps is nu sterker, denkt ze. Mode en glamour, zoals dat tegenwoordig geldt voor de nouveau riche uit het Gooi, heeft bij Arktos nooit gespeeld. 'Je had een paar goede rokken, geen flauwekul. Het parelkettingje dat ik van mijn ouders op mijn eenentwintigste kreeg, heb ik nooit gedragen. Dat hoorde bij het type meisje dat een twinset droeg. Belachelijk vonden we dat. Ik gold als een excentriek wezen', grinnikt ze. 'Ik denk dat er ook voor mij nu geen plaats meer zou zijn.'